

Förintelsens minnesdag

27 januari varje år är den internationella minnesdagen för Förintelsens offer. Årsdagen som fångarna i koncentrationslägret Auschwitz befriades, år 1945.

Minnesdagen uppmärksammar kampen mot främlingsfientlighet, rasism och antisemitism. Dagen högtidlighålls årligen av bland annat [Forum för levande historia](#). Där du hittar fakta, fördjupning och arbetsmaterial för undervisning i klassrummet.

På Raoul Wallenbergs torg i Stockholm hålls varje år en minnesceremoni (se bild).

Film

[FS 0039 God afton, herr Wallenberg](#) Från 15 år, 118 min.

Kjell Gredes film om Raoul Wallenberg, som under Andra Världskriget tillfångatogs av ryssarna och aldrig återkom. Filmen handlar om Raoul Wallenbergs sista veckor i Budapest, julen 1944 till januari 1945. Den centrerar kring två händelser, Raouls försök att befria ett tjugotal tillfångatagna människor på en lastbil och att rädda 65 000 människor som är instängda i Budapests ghetto. Det råder absolut terror och Wallenberg är till synes helt maktlös. Ingen normal mänsklig eller diplomatisk möjlighet att förhandla tycks existera. Hur ska han lyckas med att rädda alla?

[FS 0032 Efter förintelsen](#) Från 13 år, 55 min.

Den 8 maj 1945 var andra världskriget slut. Hitler var död. Tyskland var ockuperat av de allierade och förintelselägren hade blivit befriade. Den mörkaste tiden i världshistorien var äntligen över – eller så tror vi bara det. För Europas judar, som led och var döende, bar på en stor sorg som inte tar slut utan finns kvar än i dag. Efter andra världskriget hade de få som överlevt ingen plats att återvända till, inga hem, inga familjer. Ingenting. I denna film belyses deras desperata kamp för att få börja om på nytt. Dessutom riktas ljuset mot Tyskland och de allierades ansträngningar att ställa förövarna till svars. I filmen deltar världsledande historiker som Ian Kershaw, Serge Klarsfeld, Christopher Browning och Georges Bensoussan.

[FS 0031 Vinklad historia-1945: Öppnandet av lägren i Tyskland](#) Från 13 år, 26 min.

Tyskland, april 1945, med bara några veckor kvar av andra världskriget. På västfronten avancerar de allierade och upptäcker läger med krigsfångar och koncentrationsläger med utmärklade människor. I Polen har sovjetiska soldater i juli 1944 upptäckt utplåningslägret Majdanek samt Auschwitz i januari 1945. Dessa händelser har ännu inte blivit kända av de allierade. Det är först när amerikanerna öppnar Ohrdruf, Buchenwald och Dachau i Tyskland, som omfattningen på nazismens skräckvälde blir känd. För inom några veckor har ett stort antal fotografier och filmer från lägren spridits. Varför spreds bilderna? Dokumentärfilmserien

Vinklad historia guidar oss genom kända historiska skeenden från 1900-talet. Den berättar och skärskådar de allra minsta detaljerna och visar filmbilder som tidigare har varit glömda eller censurerade. Greppet att skildra samma händelse utifrån olika filmares material, gör det möjligt att se nya mönster. Centrala händelser från 1900-talet diskuteras utifrån hur olika länder och upphovsmän har skildrat dem. Vad är fakta, och vad är PR?

[FS 0036 Lore](#) Från 15 år, 109 min.

Adolf Hitler är död och de allierade har tågat in i Tyskland. Men för 15-åriga Lore och hennes fyra syskon har kampen bara börjat. Övergivna av sina föräldrar beger sig syskonskaran tvärs över den krigshärjade landsbygden och genom stadsruinerna för att söka skydd hos deras mormor, men i en värld utan propaganda vet tredje rikets arvtagare inte längre vad de ska tro på. När vägarna korsas med juden Thomas ställs Lores uppfostran på spel. Cate Shortlands Lore är en känslodrabbande överlevnadshistoria där förintelsens mörka hjärta utforskas från förlorarsidans perspektiv.

[DVD 1452 En labyrint av lögn](#) Från 15 år, 112 min.

Efterkrigstidens Tyskland. Det är högkonjunktur i ett krigstrött Tyskland som vill glömma andra världskrigets fasor och fokusera på framtiden. När en journalist råkar identifiera en lärare på en skolgård som en tidigare vakt från Auschwitz vill ingen ta i frågan förutom den unge åklagaren Johann Radmann. Med orubblig vilja hittar Radmann ett flertal SS-män som tjänstgjort i förintelseläger. Men fasorna från det förflutna och fientlighet i arbetet för Johann allt närmare ett sammanbrott.

[DVD 1408 Sauls son](#) Från 15 år, 103 min.

Debutregissören László Nemes skakande drama SAULS SON följer den ungerske Auschwitzfångnen Saul Auslander under hans fasansfulla jobb med att bränna liken av sitt eget folk. Övertygad om att en av de avrättade är hans egen son gör han allt för att finna en rabbi och ge sin son en värdig begravning. Med en kameraföring som följer Saul intimt skapar Nemes en klaustrofobisk känsla och en obehaglig förnimmelse av att själv vara på plats.

[DVD 1404 Taikon](#) Från 15 år, 90 min. Lärarhandledning.

Ett djupgående porträtt av en av våra mest älskade författare och debattörer De självbiografiska böckerna om Katitzi gjorde Katarina Taikon till en av våra mest lästa och älskade barnboksförfattare. En mindre känd sida av Taikons arbete är den kamp hon förde för romernas medborgerliga rättigheter i Sverige under 1960- och 70-talen. Genom unika bilder får vi följa ett fascinerande livsöde som gjorde ett tydligt avtryck på Sverige under åren då folkhemmet växte fram och en grupp lämnades utanför - romerna. Journalisterna och författarna Lawen Mothadi och Gellert Tamas har med ett gediget arkivmaterial i botten skapat ett personporträtt som är lika angeläget som berörande.

[DVD 0692 Folkmord-Genocidium](#) Från 13 år, 24 min.

Före andra världskriget existerade inte ordet genocid, eller folk mord. Men efter förintelsen blev hela världen varse vad detta brott mot mänskligheten innebär. Så hur kan miljontals människor mördas utan att någon ingriper? Vad kan göras för att förhindra det medan det pågår? Och hur kan man förhindra att det sker i framtiden? Filmen tar upp vad folk mord egentligen är och söker svaret på ovanstående tre frågeställningar. Du får även veta mer om bakgrunden till ordets tillkomst samt se exempel från bl.a. Armenien, Kambodja, Forna Jugoslavien och Rwanda.

Fakta om förintelsen, från 13 år.

Filmen består av 10 avsnitt som belyser olika delar av Förintelsen. I filmen ställs frågan: Hur kunde det ske? Filmen redogör för nazisternas strävan att identifiera Europas judar, frånta dem deras mänskliga rättigheter, samla dem i ghetton och koncentrationsläger från vilka de senare deporterades till förintelseläger. Filmen tar även upp den antisemitiska propagandan och situationen i Europa under mellankrigstiden. Avslutningsvis skildras fredsslutet och befrielsen av koncentrationslägren och förintelselägren.

Forum för levande historia. www.levandehistoria.se

[SLIF1048-00 Introduktion](#) 2 min.

[SLIF1048-02 Del 2: Hitler och antisemitismen](#) 3 min.

[SLIF1048-3 Del 3: Tyskland under mellankrigstiden](#) 5 min.

[SLIF1048-04 Del 4: Nazisterna kommer till makten](#) 5 min.

[SLIF1048-05 Del 5: Nürnberglagarna](#) 6 min.

[SLIF1048-06 Del 6: Kristallnatten](#) 4 min.

[SLIF1048-7 Del 7: Getton i krigets skugga](#) 6 min.

[SLIF1048-08 Del 8: Folkmordet inleds](#) 6 min.

[SLIF1048-9 Del 9: Förintelselöggen](#) 5 min.

[SLIF1048-10 Del 10: Befrielsen av lägren](#) 13 min.

[DVD 1234 Varje ansikte har ett namn](#) Från 13 år, 76 min. Lärarhandledning.

Det är en ovanlig blandning av överlevande som står på kajen i Malmö den 28:e april 1945. Norska motståndsmän, polska mammor med nyfödda barn, brittiska spioner och judiska överlevande. Alla är de överlevande från de tyska koncentrationslägren och alla är de förenade i frihetens ögonblick. Deras första steg i frihet filmas av svenska nyhetsfotografer. 70 år senare får de överlevande se dessa filmbilder för första gången. De återupplever känslorna av lycka, men också förvirringen och osäkerheten. I denna dokumentär följer Magnus Gertten upp det arbete han påbörjade med Hoppets hamn från 2011. Han har genom en omfattande research lyckats sätta namn på många av de okända ansikten som syns i filmen från 1945. Ett av namnen är Bernhard Kempler som var nio år när han kom till Malmö. Han överlevde kriget genom att klä ut sig till flicka.

[DVD 1197 Morfar i koncentrationsläger](#) Från 10 år, 27 min. Lärarhandledning.

Lisas morfar satt som politisk fånge på Sachsenhausenlägret under andra världskriget. I denna film av Lisa själv får vi ta del av hennes morfars berättelse. Vi får också följa med till Sachsenhaus när de tillsammans återvänder för att se de platser där han arbetade, åt, sov och såg sina medfångar gå olika öden till mötes. En stark skildring om hur det kunde vara att leva i ett koncentrationsläger.

[DVD 0508 SHOAH – Förintelsen](#) Från 15 år, 18 min. Lärarhandledning.

Det var en plan, noggrant planerad, för att förinta alla judar i världen. Ett obegripligt hat från en väldigt mäktig man fick ett helt folk - som lyssnade på Beethoven och läste Goethe - att organisera denna massaker, eller vända ryggen till medan miljontals oskyldiga blev terroriserade och dödade. Denna dokumentär handlar om förintelsen, folkmorden i koncentrationslägren under andra världskriget. Fruktansvärda beskrivningar och gripande vittnesmål berättas till de starka arkivbilderna.

[DVD 0472 Judarna - ett folks historia](#) Från 13 år, 50 min. Lärarhandledning.

Det judiska folkets historia börjar för över 3 000 år sedan. Filmen utgår från när judarna blir ett självständigt folk i Mellanöstern och färdas sedan vidare genom flera olika länder och kontinenter fram till idag. Krig och förföljelse skingrar judarna över hela världen. I främmande land har de bevarat sitt folks minnen och historier. Hur har judarna lyckats bevara sin identitet genom tiderna? Historier om hjältar och krigare – fyllda av under och gåtor. Nu sammanfattar de sina traditioner. Filmen tar upp judendom. hur judiska skrifter och symboler kommit till, som bland annat Toran, Moses stentavlor, Talmud och Menoran, men även hur Saul blir Israels första konung, David reser tempel åt Gud och Jerusalem blir judarnas stad. Vi får även inblick i judeförföljelserna på Iberiska halvön, i Östeuropa och förintelsen. I den här fascinerande filmen för vi följa både det historiska skeendet och personliga öden genom välgjorda dramatiseringar. Lär dig om judendom!

[DVD 0748 Andra världskriget, fokus: Europa, del 2](#) Från 13 år, 52 min. Lärarhandledning.

I det här programmet får vi lära oss om de händelser som kom att bli en vändpunkt i kriget och hur det till sist blev fred i Europa. Filmen fokuserar på konflikterna i Europa under åren 1942 – 1945 och följer händelseförloppen genom arkivbilder och animerade kartor. Vi följer hur Tyskland kapitulerar inför Sovjet och hur de allierade segrar i Nordafrika. Vi undersöker också hur ransoneringen av bland annat mat och kläder gick till, både i Tyskland och i Storbritannien. Programmet ger också en inblick i vilka insatser kvinnorna i de båda

länderna gjorde under kriget.

Vi får även följa utvecklingen under D-dagen med de allierades landstigning i Frankrike samt hur Paris befriades från den tyska ockupationen. Slutligen tar filmen med oss igenom Sovjets motoffensiv, förintelsen, Tysklands slutliga besegring och Nürnbergprocessen.

Kapitel:

- Slaget om Stalingrad (01:45)
- De allierade segrar i Nordafrika (07:09)
- Italien och slaget vid Kursk (11:34)
- Ransonering – Tyskland (15:59)
- Ransonering – Storbritannien (17:34)
- Kvinnornas krigsinsatser – Tyskland (19:10)
- Kvinnornas krigsinsatser – Storbritannien (21:13)
- D-dagen: De allierades invasion av Västeuropa (24:09)
- Sovjetiska motoffensiver 1944 (32:16)
- Nazisternas raspolitik – Förintelsen (35:33)
- Tyskland besegras (43:28)
- I kriget spår – Nürnbergprocessen (50:22)

[DVD 0087 ANNE FRANK](#) Från 13 år, 120 min.

Historien om Anne Frank har berättats många gånger, först och främst naturligtvis av henne själv, genom hennes världsberömda dagbok. Denna film, visar ett närgående porträtt av den judiska flickan och det som upptog henne. Vi följer händelserna som tvingade henne och hennes familj att gömma sig i den innersta delen av huset och vi följer hur Anne delar sina tankar med sin imaginära "dagboksväninna" Kitty. Vi upplever hur hon, under det ofrivilliga uppehållet, blir kär i den femtonårige Peter som också bor i huset. Genom alla dessa "vardagshändelser" förnimmer åskådaren konstant pressen från den nazistiska terrorn...

[D 0678 Förintelsen](#) Från 10 år, 35 min.

I den här filmen berättar David Bergman om sina erfarenheter som fånge hos nazisterna under kriget. David var 12 år när han och hans familj 1944 tvingades bort från sitt hem och skickades på ett godståg till lägret i Auschwitz. 14 månader senare besegrades Tyskland och David var åter fri.

[DVD 0396 Die Welle](#) Från 11 år, 93 min. Lärarhandledning.

En lärare genomför ett kontroversiellt experiment i sin gymnasieklass, med syfte att få eleverna att förstå de mörka mekanismerna bakom nazismen och andra totalitära krafter. Men det oskyldiga försöket förvandlas snabbt till en okontrollerbar rörelse och plötsligt tar våldet överhanden. The Wave bygger vidare på en verklig och omtalad tragedi som ägde rum i en skolklass i Kalifornien, 1967. Bygger på novellen The Wave av Todd Strasser (Morton Rhue)

Program från UR

[Här](#) hittar du ett flertal program från Utbildningsradion om Förintelsen.

AV-centralen
Tornérplatsen 18
177 80 Järfälla

E-post: avc@jarfalla.se

Tel: 08-580 229 40